

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
CEZARY BANASIŃSKI**

DDK-61-4/03/MOK

Warszawa, dn. 22.04.2003 r.

DECYZJA Nr 4/2003

Na podstawie art. 23 c ust. 1 w związku z art. 23 a ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 122, poz. 1319; z 2001 r. Nr 110, poz. 1189 i Nr 154, poz. 1800 oraz z 2002 r. Nr 129, poz. 1102 i Nr 166, poz. 1360), zwanej dalej „ustawą”, po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwany dalej Prezesem Urzędu, uznaje

wykorzystywanie przez Powszechny Fundusz Finansowy „JAAL” Sp. z o.o., z siedzibą w Warszawie, ul. Łomiańska 17 A, zwaną dalej Jaal Sp. z o.o., postanowień umownych o następującej treści:

1. „§ 3 ust. 1 ostatnie zdanie: „Wstępujący przystępując do programu przyjmuje jednocześnie na siebie wszelkie prawa i obowiązki wynikające z treści niniejszej umowy.”
2. „§ 5 ust. 3: „Jeżeli, wstępujący do programu odstępuje od umowy przed utworzeniem grupy, P.F.F. „Jaal” uzyskuje prawo zatrzymania opłaty przygotowawczej.”
3. „6 ust. 7: „Koszty administracyjne jest to opłata wyrażona procentowo w stosunku do wybranego zestawu kwotowego, określona na pierwszej stronie umowy, pobierana przez P.F.F. „Jaal”, na obsługę i administrację programu, okresowo w okresach miesięcznych w postaci tzw. opłaty administracyjnej. Wysokość tych kosztów nie może być wyższa od sumy miesięcznych rat podstawowych, wpłacanych przez Uczestnika Grupy.”
4. „§13 ust. 3: „Uczestnik Grupy otrzyma zwrot wpłaconych rat podstawowych bez waloryzacji i oprocentowania w czasie zakończenia programu, określonym w § 18, po potrąceniu należnych P.F.F. „Jaal” kosztów administracyjnych oraz opłaty przygotowawczej.”
5. „§ 16 ust. 2: „W przypadku, gdy w ciągu dwóch kolejnych terminów przydziałów nie zostanie zebrany fundusz grupy pozwalający na jeden przydział, P.F.F. „Jaal” upoważniony jest do wstrzymania przydziałów i przystąpienia do przedterminowej likwidacji programu dla danej grupy lub do podjęcia innego rozwiązania po uprzednim skonsultowaniu tego rozwiązania z Uczestnikami Programu danej grupy.”
6. „§ 18 Zakończenie Programu
  1. W ciągu trzech miesięcy, licząc od terminu zakończenia planu ratalnego P.F.F. „Jaal” dokona ostatecznej likwidacji Grupy.

2. Środki, jakie ewentualnie pozostaną w ramach Funduszu po Likwidacji, zostaną przeznaczone na:
  - a) pokrycie strat powstałych w Programie z powodów niezawinionych przez P.F.F. „Jaal”, np.: niemożność wyegzekwowania zadłużenia od Uczestników Programu lub poręczycieli, itp.
  - b) wypłatę rat podstawowych Uczestnikom Programu, którzy nie otrzymali przydziału, a którzy zrezygnowali lub zostali wykluczeni, zgodnie z zasadami określonymi §13 i §14.
3. Jeżeli pozostające na rachunku Funduszu środki finansowe, będą niewystarczające dla całkowitego zaspokojenia wierzytelności w powyższej kolejności płatności, należności regulowane będą proporcjonalnie do wysokości wpłat każdego Uczestnika Programu.
4. Jakikolwiek zmniejszenia się funduszy deklaracji wywołane przez zdarzenia nie przewidziane w niniejszej umowie, a niezależne od P.F.F. „Jaal”, obciążała będzie proporcjonalnie Uczestników Grupy. Obciążenie to polegać może jedynie na zmniejszeniu lub zaniechaniu wypłat środków dla poszczególnych Uczestników Programu.”

7. „§ 20. Pełnomocnictwo.

Dla umożliwienia P.F.F. „Jaal” zrealizowania celu i przedmiotu niniejszej umowy, Uczestnik Programu, którego dane osobowe wymienione są na pierwszej stronie umowy, przez jej zawarcie przekazuje na rzecz P.F.F. „Jaal” pełnomocnictwo na okres formalnego działania programu, aż do ostatecznego rozliczenia.

2. Pełnomocnictwo to obejmuje upoważnienie P.F.F. „Jaal” do równoprawnego rozwiązywania spraw dotyczących Uczestników Programu, w tym spowodowanych okolicznościami siły wyższej, a które mogłyby przynieść szkody programowi i jego Uczestnikom (...).”

za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 23 a ust. 2 ww. ustawy polegającą na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone

i nakazuje zaniechanie jej stosowania.

UZASADNIENIE

W dniu 28 stycznia 2003 r. Prezes Urzędu wszczął postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na wykorzystywaniu w umowach zawieranych z konsumentami przez Jaal Sp. z o.o. niedozwolonych postanowień umownych, co stanowi naruszenie art. 23 a ust. 2 ustawy.

Zgodnie z zasadą, wyrażoną w art. 10 kpa strona przed wydaniem decyzji miała możliwość wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów. Pełnomocnik strony zapoznał się z aktami sprawy w dniu 28 lutego 2003 r. Ewentualne wnioski miały zostać złożone w terminie 14 dni, tj. do dnia 14 marca 2003 r. W tym czasie pełnomocnik strony nie przedłożył żadnych wniosków. W piśmie z dnia 18 marca 2003 r. pełnomocnik strony podniósł, iż „ewentualne naruszenia zbiorowych interesów konsumentów miały miejsce w 2001 r., kiedy to miały zastosowanie nie istniejące już Warunki Ogólne Umów.” Nie zostały jednak przedstawione żadne dowody na poparcie tego twierdzenia. UOKiK prowadził postępowanie w oparciu o owu, przekazane przez Spółkę Jaal w dniu 23 grudnia 2002 r. jako

aktualnie stosowane w stosunkach z udziałem konsumentów. Również w piśmie pełnomocnika strony z dnia 7 lutego 2003 r. nie podniesiono, że przekazany wcześniej wzorzec nie jest obecnie przez Spółkę Jaal stosowany.

W trakcie postępowania Prezes Urzędu ustalił i zważył, co następuje:

Art. 23 a ust. 2 ustawy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uznaje w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego.

Spółka Jaal w dniu 23 grudnia 2002 r. przesłała do Centrali UOKiK wzór ogólnych warunków umowy.

Wzorzec ten zawierał niedozwolone postanowienia umowne wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych i stanowił podstawę wszczęcia postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przez Jaal Sp. z o.o..

Postanowienia zawarte w umowach stosowanych przez Jaal Sp. z o.o. z konsumentami różnią się literalnie od postanowień wpisanych do rejestru. Niemniej należy uznać je za niedozwolone. Postanowienia te są tożsame w treści. Kontrola wzorców umów ma charakter abstrakcyjny. Przepisy kodeksu cywilnego wskazują w sposób abstrakcyjny niedozwolone postanowienia umowne. Sąd uznaje za niedozwolone postanowienie umowne, sformułowane w określony sposób w konkretnej umowie i zakazuje jego stosowania. Jednakże zakaz ten wywodzi z postanowień wskazanych w kodeksie cywilnym w sposób abstrakcyjny, które za niedozwolone uznają określone zachowania, a nie sposób sformułowania tych zachowań. W związku z tym przyjąć należy, że niedozwolonym postanowieniem umownym jest każde, które dotyczy takiego samego zachowania, jak zawarte w postanowieniu wpisanym do rejestru. Ze względu na rozszerzoną skuteczność klauzul (art. 479⁴³ k.p.c.) spełniają one taką samą funkcję jak przepisy prawne, a zatem do ich oceny należy stosować – w drodze analogii – zasady wykładni przepisów. Przy określeniu znaczenia niedozwolonych postanowień umownych należy stosować reguły interpretacji wykształcone w nauce prawa i praktyce orzeczniczej (wykładnia językowa, systemowa, funkcjonalna). Niedozwolone są postanowienia umów, które mieszczą się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię. Nie jest zatem konieczna dokładna literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej.

Niedozwolonymi postanowieniami umownymi zawartymi w Ogólnych warunkach umowy stosowanych przez Jaal Sp. z o.o. są następujące postanowienia:

1. „§ 3 ust. 1 ostatnie zdanie: „Wstępujący przystępując do programu przyjmuje jednocześnie na siebie wszelkie prawa i obowiązki wynikające z treści niniejszej umowy.”
2. „§ 5 ust. 3: „Jeżeli, wstępujący do programu odstępnie od umowy przed utworzeniem grupy, P.F.F. „Jaal” uzyskuje prawo zatrzymania opłaty przygotowawczej.”
3. „6 ust. 7: „Koszty administracyjne jest to opłata wyrażona procentowo w stosunku do wybranego zestawu kwotowego, określona na pierwszej stronie umowy, pobierana przez P.F.F. „Jaal”, na obsługę i administrację programu, periodycznie w okresach miesięcznych w postaci tzw. opłaty administracyjnej. Wysokość tych kosztów nie może być wyższa od sumy miesięcznych rat podstawowych, wpłacanych przez Uczestnika Grupy.”
4. „§13 ust. 3: „Uczestnik Grupy otrzyma zwrot wpłaconych rat podstawowych bez waloryzacji i oprocentowania w czasie zakończenia

programu, określonym w § 18, po potrąceniu należnych P.F.F. „Jaal” kosztów administracyjnych oraz opłaty przygotowawczej.”

5. „§ 16 ust. 2: „W przypadku, gdy w ciągu dwóch kolejnych terminów przydziałów nie zostanie zebrany fundusz grupy pozwalający na jeden przydział, P.F.F. „Jaal” upoważniony jest do wstrzymania przydziałów i przystąpienia do przedterminowej likwidacji programu dla danej grupy lub do podjęcia innego rozwiązania po uprzednim skonsultowaniu tego rozwiązania z Uczestnikami Programu danej grupy.”
6. „§ 18 Zakończenie Programu
  1. W ciągu trzech miesięcy, licząc od terminu zakończenia planu ratalnego P.F.F. „Jaal” dokona ostatecznej likwidacji Grupy.
  2. Środki, jakie ewentualnie pozostaną w ramach Funduszu po Likwidacji, zostaną przeznaczone na:
    - a) pokrycie strat powstałych w Programie z powodów niezawinionych przez P.F.F. „Jaal”, np.: niemożność wyegzekwowania zadłużenia od Uczestników Programu lub poręczycieli, itp.
    - b) wypłatę rat podstawowych Uczestnikom Programu, którzy nie otrzymali przydziału, a którzy zrezygnowali lub zostali wykluczeni, zgodnie z zasadami określonymi §13 i §14.
  3. Jeżeli pozostające na rachunku Funduszu środki finansowe, będą niewystarczające dla całkowitego zaspokojenia wierzytelności w powyższej kolejności płatności, należności regulowane będą proporcjonalnie do wysokości wpłat każdego Uczestnika Programu.
  4. Jakikolwiek zmniejszenia się funduszy deklaracji wywołane przez zdarzenia nie przewidziane w niniejszej umowie, a niezależne od P.F.F. „Jaal”, obciążało będzie proporcjonalnie Uczestników Grupy. Obciążenie to polegać może jedynie na zmniejszeniu lub zaniechaniu wypłat środków dla poszczególnych Uczestników Programu.”
7. „§ 20. Pełnomocnictwo.
  1. Dla umożliwienia P.F.F. „Jaal” zrealizowania celu i przedmiotu niniejszej umowy, Uczestnik Programu, którego dane osobowe wymienione są na pierwszej stronie umowy, przez jej zawarcie przekazuje na rzecz P.F.F. „Jaal” pełnomocnictwo na okres formalnego działania programu, aż do ostatecznego rozliczenia.
  2. Pełnomocnictwo to obejmuje upoważnienie P.F.F. „Jaal” do równoprawnego rozwiązywania spraw dotyczących Uczestników Programu, w tym spowodowanych okolicznościami siły wyższej, a które mogłyby przynieść szkody programowi i jego Uczestnikom (...)”

Postanowienie wskazane w pkt 1. zostało uznane za niedozwolone wyrokiem Sądu Okręgowego – Sądu Antymonopolowego z dnia 27 marca 2002 r. (sygn. Akt. XVII Amc 41/01). W sprawie z powództwa Federacji Konsumentów przeciwko Financial Partners sp. z o.o. sąd uznał za niedozwolone i zakazał stosowania postanowienia w brzmieniu: „uczestnik przejmuje na siebie całość praw i zobowiązań wynikających z niniejszej umowy”. Wpisu do rejestru dokonano w dniu 15 października 2002 r.

Hipoteza klauzuli zawartej w umowie stosowanej przez Jaal Sp. z o.o. w całości mieści się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru. Pojęcia „uczestnik” oraz „wstępujący” nie są

zdefiniowane. Można je zatem utożsamiać, na co pozwala kontekst posłużenia się obu zwrotami. Pojęcie „całość praw i zobowiązań wynikających z niniejszej umowy” jest takie samo jak pojęcie „wszelkie prawa i obowiązki wynikające z treści niniejszej umowy”. W postanowieniu, wpisanym do rejestru, nie chodzi – jak podnosi pełnomocnik strony – o wstąpienie w miejsce danej osoby. Bowiem taki zapis nie miałby sensu. Podobnie jak w postanowieniu Spółki Jaal jest tu mowa o nawiązaniu stosunku obligacyjnego.

Postanowienie wskazane w pkt 2. zostało uznane za niedozwolone wyrokiem Sądu Okręgowego – Sądu Antymonopolowego z dnia 6 maja 2002 r. (sygn. Akt. XVII Amc 44/01) oraz wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie, Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 27 listopada 2002 r. (Sygn. Akt XVII Amc 56/01). W sprawie z powództwa Wojciecha Płaczkowskiego przeciwko Polska Grupa Kapitałowa „Kredyt” sp. z o.o. (w drugim przypadku z powództwa: Powiatowego Rzecznika Konsumentów w Bielsku Białej przeciwko Towarzystwu Finansowemu PRESTIGE Sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach) sąd uznał za niedozwolone i zakazał stosowania postanowienia w brzmieniu: „wstępujący, który odstępuje od umowy przed utworzeniem grupy, traci opłatę wstępną”. Wpisu do rejestru dokonano odpowiednio w dniu 15 października 2002 r. oraz w dniu 25 marca 2003 r.

Hipoteza klauzuli zawartej w umowie stosowanej przez Jaal Sp. z o.o. w całości mieści się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru. Pojęcia „opłata wstępna” oraz „opłata przygotowawcza” nie mają ustalonej (normatywnie lub zwyczajowo) treści. Można je zatem utożsamiać, na co pozwala kontekst posłużenia się obu zwrotami. Zwrot „utrata” opłaty przez „Wstępującego” ma to samo znaczenie, co „prawo zatrzymania” opłaty przez drugą stronę umowy. Nie można podzielić poglądu pełnomocnika strony, iż do pożyczek udzielanych w ramach tzw. „systemu argentyńskiego” można stosować ustawę o kredycie konsumenckim. Zapis § 2 O.w.u. stanowi, że „Przedmiotem umowy jest umożliwienie (...) członkostwa Uczestnika w programie P.F.F. „Jaal”, którego celem jest zakup przez Uczestnika Programu towaru określonego na pierwszej stronie umowy. 2. Towarem może być w szczególności mieszkanie, dom, materiały budowlane, działki, grunty rolne, itp.” Należy podkreślić, że zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 3 ustawy o kredycie konsumenckim nie stosuje się do umów o kredyt konsumencki przeznaczony na nabycie nieruchomości lub prawa użytkowania wieczystego, budowę, odbudowę, rozbudowę, nadbudowę, przebudowę, remont budynku lub lokalu stanowiącego odrębną nieruchomość. W związku z tym ustawa o kredycie konsumenckim nie będzie miała w tej sytuacji zastosowania. Poza tym należy podkreślić, że Spółka Jaal nie wykonuje innych obowiązków, wynikających z tej ustawy, tj. nie podaje np. rzeczywistej rocznej stopy procentowej, co stanowi wykroczenie, zgodnie z ww. ustawą.

Pełnomocnik strony podnosił ponadto, iż orzeczenie Sądu Antymonopolowego z dnia 6 maja 2002 r. wydane zostało w czasie gdy nie obowiązywała jeszcze ustawa o kredycie konsumenckim. Argumentacja ta nie może być uwzględniona, ponieważ dnia 27 listopada 2002 r. (obowiązywała już ta ustawa) Sąd Okręgowy w Warszawie SOKiK wydał identyczny wyrok jak w dniu 6 maja 2002 r.

Postanowienie wskazane w pkt 3. zostało uznane za niedozwolone wyrokiem Sądu Okręgowego – Sądu Antymonopolowego z dnia 24 października 2002 r. (sygn. Akt. XVII Amc 3/01). W sprawie z powództwa Iwony Łukaszuk przeciwko Międzynarodowej Korporacji Gospodarczej „InCo” sp. z o.o. sąd uznał za niedozwolone i zakazał stosowania postanowienia w brzmieniu: „koszty administracyjne – jest to opłata wyrażona procentowo w stosunku do wybranego zestawu kwotowego, określona na pierwszej stronie umowy, pobierana przez InCo na obsługę i administrację systemu miesięcznie w postaci tzw. opłaty administracyjnej lub w przypadkach zawartych w art. 15 i art. 16 ogólnych warunków umowy jednorazowo w pełnej wysokości. W przypadkach zawartych w art. 15 i art. 16 ogólnych

warunków umowy wysokość tych kosztów nie może być wyższa od sumy miesięcznych rat podstawowych wpłaconych przez Członka Grupy”. Wpisu do rejestru dokonano w dniu 15 października 2002 r.

Hipoteza klauzuli zawartej w umowie stosowanej przez Jaal Sp. z o.o. w całości mieści się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru. Pojęcia „członka grupy” oraz „uczestnika grupy” nie są zdefiniowane. To samo dotyczy pojęć „obsługa i administracja programu” oraz „obsługa i administracja systemu”, „periodycznie w okresach miesięcznych” oraz „miesięcznie”. Można je zatem utożsamiać, na co pozwala kontekst posłużenia się obu zwrotami. Zapis w rejestrze jest szerszy, zawiera odesłanie, którego nie zawiera zapis o.w.u. Zawarte w postanowieniu wpisanym do rejestru słowo „lub” oznacza, że obie sytuacje mogą zaistnieć niezależnie od siebie. Na odmienność klauzul nie wpływa także inny szyk zdania.

Klauzule różni podmiot, do którego się odnoszą. Uwzględniając charakterystykę niedozwolonych postanowień umownych wpisanych do rejestru (postanowienia stanowiące zawsze fragment konkretnej umowy), brak możliwości preredagowania klauzul przez sąd oraz względy celowości uznać należy, że zakazane jest posługiwanie się w obrocie klauzulami, które różnią się od klauzul wpisanych do rejestru jedynie podmiotowo.

Postanowienie wskazane w pkt 4. zostało uznane za niedozwolone wyrokiem Sądu Okręgowego – Sądu Antymonopolowego z dnia 6 maja 2002 r. (sygn. Akt. XVII Amc 44/01). W sprawie z powództwa Wojciecha Płaczkowskiego przeciwko Polskiej Grupie Kapitałowej „Kredyt” sp. z o.o. sąd uznał za niedozwolone i zakazał stosowania postanowienia w brzmieniu: „uczestnik grupy otrzyma zwrot wpłaconych rat podstawowych, bez waloryzacji i oprocentowania, w czasie likwidacji grupy określonym w art. 19, po potrąceniu należnych PGK Kredyt kosztów administracyjnych oraz opłaty wstępnej”. Wpisu do rejestru dokonano w dniu 15 października 2002 r.

Hipoteza klauzuli zawartej w umowie stosowanej przez Jaal Sp. z o.o. w całości mieści się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru. Pojęcia „opłata wstępna” oraz „opłata przygotowawcza” nie mają ustalonej (normatywnie lub zwyczajowo) treści. Można je zatem utożsamiać, na co pozwala kontekst posłużenia się obu zwrotami. Również pojęcia „zakończenie programu” oraz „likwidacja grupy” można utożsamiać, na co pozwala kontekst posłużenia się obu zwrotami.

Odesłanie do § 18 w umowie Jaal Sp. z o.o. oraz odesłanie do art. 19 w postanowieniu wpisanym do rejestru nie pozwala na traktowanie tych postanowień jako odmiennych. Treść przepisów, do których jest odesłanie jest taka sama. Klauzule różni podmiot, do którego się odnoszą. Uwzględniając charakterystykę niedozwolonych postanowień umownych wpisanych do rejestru (postanowienia stanowiące zawsze fragment konkretnej umowy), brak możliwości preredagowania klauzul przez sąd oraz względy celowości uznać należy, że zakazane jest posługiwanie się w obrocie klauzulami, które różnią się od klauzul wpisanych do rejestru jedynie podmiotowo.

Postanowienie wskazane w pkt 5 zostało uznane za niedozwolone wyrokiem Sądu Okręgowego – Sądu Antymonopolowego z dnia 27 lutego 2002 r. (sygn. Akt. XVII Amc 27/01). W sprawie z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko BPHF MeCom sp. z o.o. sąd uznał za niedozwolone i zakazał stosowania postanowienia w brzmieniu: „W przypadku, gdy w ciągu dwóch kolejnych miesięcy nie zostanie zebrany fundusz grupy, pozwalający na zakup jednego produktu, MeCom jest upoważnione do przedterminowej likwidacji danej grupy lub podjęcia innych kroków, które posłużą interesom grupy i umożliwią dalsze funkcjonowanie w systemie klientom, którzy wypełnili swoje zobowiązania terminowo”. Wpisu do rejestru dokonano w dniu 23 sierpnia 2002 r.

Hipoteza klauzuli zawartej w umowie stosowanej przez Jaal Sp. z o.o. w całości mieści się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru. Pojęcia „w ciągu dwóch kolejnych terminów” oraz „w ciągu dwóch kolejnych miesięcy” dotyczą takiej samej sytuacji faktycznej. Pojęcia można zatem utożsamiać, na co pozwala kontekst posłużenia się obu zwrotami. Zwrot „produkt” ma to samo znaczenie, co „przydział towaru” w odniesieniu do tych umów.

Klauzule różni podmiot, do którego się odnoszą. Uwzględniając charakterystykę niedozwolonych postanowień umownych wpisanych do rejestru (postanowienia stanowiące zawsze fragment konkretnej umowy), brak możliwości przeredagowania klauzul przez sąd oraz względy celowości uznać należy, że zakazane jest posługiwanie się w obrocie klauzulami, które różnią się od klauzul wpisanych do rejestru jedynie podmiotowo.

Postanowienie wskazane w pkt 6 zostało uznane za niedozwolone wyrokiem Sądu Okręgowego – Sądu Antymonopolowego z dnia 27 lutego 2002 r. (sygn. Akt. XVII Amc 27/01). W sprawie z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko BPHF MeCom sp. z o.o. sąd uznał za niedozwolone i zakazał stosowania postanowienia w brzmieniu: „W okresie trzech miesięcy po terminie zakończenia planu ratalnego MeCom dokona ostatecznej likwidacji grupy. 2. Fundusze jakie ewentualnie pozostaną po likwidacji grupy zostaną przeznaczone na: a) pokrycie strat powstałych w grupie z powodów niezawinionych przez MeCom (np. niemożność wyegzekwowania należności płatniczych od klientów lub poręczycieli itp.). b) wypłatę rat czystych klientom, którym nie został przydzielony produkt, a którzy zrezygnowali lub zostali wykluczeni zgodnie z zasadami określonymi w § 16 i § 17 niniejszej umowy. 3. jeżeli będące w dyspozycji środki finansowe będą niewystarczające do całkowitego zaspokojenia wierzytelności w powyższej kolejności płatności, należności wypłacane będą proporcjonalnie do wysokości wpłat każdego klienta. 4. jakiegokolwiek zmniejszenie się funduszu grupy, wywołane przez zdarzenia nie uwzględnione w tej umowie, a niezależne od MeCom, będzie obciążać proporcjonalnie wszystkich klientów uczestników danej grupy”. Wpisu do rejestru dokonano w dniu 23 sierpnia 2002 r.

Hipoteza klauzuli zawartej w umowie stosowanej przez Jaal Sp. z o.o. w całości mieści się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru. Pojęcia „w ciągu trzech miesięcy, licząc od terminu zakończenia planu ratalnego” oraz „w okresie trzech miesięcy po terminie zakończenia planu ratalnego”, „środki” oraz „fundusze”, „niemożność wyegzekwowania zadłużenia od Uczestników Programu lub poręczycieli” oraz „niemożność wyegzekwowania należności płatniczych od klientów lub poręczycieli”, „wypłata rat podstawowych” oraz „wypłata rat czystych”, „nie otrzymali przydziału” oraz „nie został przydzielony produkt”, „pozostające na rachunku” oraz „będące w dyspozycji”, „należności regulowane będą” oraz „należności wypłacane będą”, „zdarzenia nieprzewidziane w niniejszej umowie” oraz „zdarzenia nie uwzględnione w tej umowie” odnoszą się do takich samych sytuacji faktycznych. Ponadto nie ma ich ścisłych definicji. Można je zatem utożsamiać, na co pozwala kontekst posłużenia się obu zwrotami.

Odesłanie do § 13 i § 14 w umowie Jaal Sp. z o.o. oraz odesłanie do art. 16 i art. 17 w postanowieniu wpisanym do rejestru nie pozwala na traktowanie tych postanowień jako odmiennych. Treść przepisów, do których jest odesłanie jest taka sama. Klauzule różni podmiot, do którego się odnoszą. Uwzględniając charakterystykę niedozwolonych postanowień umownych wpisanych do rejestru (postanowienia stanowiące zawsze fragment konkretnej umowy), brak możliwości przeredagowania klauzul przez sąd oraz względy celowości uznać należy, że zakazane jest posługiwanie się w obrocie klauzulami, które różnią się od klauzul wpisanych do rejestru jedynie podmiotowo.

Postanowienie wskazane w pkt 7. zostało uznane za niedozwolone wyrokiem Sądu Okręgowego – Sądu Antymonopolowego z dnia 27 marca 2002 r. (sygn. Akt. XVII Amc 41/01). W sprawie z powództwa Federacji Konsumentów przeciwko Financial Partners sp. z o.o. sąd uznał za niedozwolone i zakazał stosowania postanowienia w brzmieniu: „uczestnik składając swój podpis pod niniejszą umową udziela Financial Partners nieodwołalnego pełnomocnictwa do równoprawnego rozwiązywania przez Financial Partners spraw dotyczących uczestników, w tym spowodowanych siłą wyższą, a które poza wolą Financial Partners mogłoby przynieść szkodę systemowi lub uczestnikowi”. Wpisu do rejestru dokonano w dniu 15 października 2002 r.

Hipoteza klauzuli zawartej w umowie stosowanej przez Jaal Sp. z o.o. w całości mieści się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru. Dotyczą nieodwołalnego udzielenia pełnomocnictwa do rozwiązywania przez spółki spraw dotyczących uczestników systemu. Pojęcia można utożsamiać, na co pozwala kontekst posłużenia się obu zwrotami. Pełnomocnik strony podniósł, że w postanowieniu wpisanym do rejestru jest zapis o szkodach spowodowanych siłą wyższą, poza wolą Financial Partners, natomiast o.w.u. nie zawiera sformułowania „poza wolą”. Należy podkreślić, że na gruncie prawa cywilnego za siłę wyższą uważa się zdarzenie zewnętrzne, niemożliwe do przewidzenia oraz niemożliwe do zapobieżenia. Tak więc z samej istoty siły wyższej wynika, że jest ona poza wolą podmiotu.

Klauzule różni podmiot, do którego się odnoszą. Uwzględniając charakterystykę niedozwolonych postanowień umownych wpisanych do rejestru (postanowienia stanowiące zawsze fragment konkretnej umowy), brak możliwości przeredagowania klauzul przez sąd oraz względy celowości uznać należy, że zakazane jest posługiwanie się w obrocie klauzulami, które różnią się od klauzul wpisanych do rejestru jedynie podmiotowo.

W świetle powyższego, należy stwierdzić, że w niniejszej sprawie został naruszony zbiorowy interes konsumentów i tym samym zasadne było podjęcie działań przewidzianych w ustawie dla zapewnienia ochrony konsumentów.

Wobec powyższego orzeka się jak w sentencji.

Od niniejszej decyzji, na podstawie art. 78 ust. 1 ustawy, przysługuje stronie odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów za pośrednictwem Prezesa Urzędu, w terminie dwóch tygodni od dnia jej doręczenia.

Otrzymuje:

1. Pan Jan Fułat
Kancelaria Radcy Prawnego i Adwokata s.c.
Jan Fułat Mariusz Fras
ul. 17 Stycznia 56
02-146 Warszawa